

Bygga för driftbarhet !!

Sören Björnbom

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

Bygga för förvaltningsbarhet !!

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

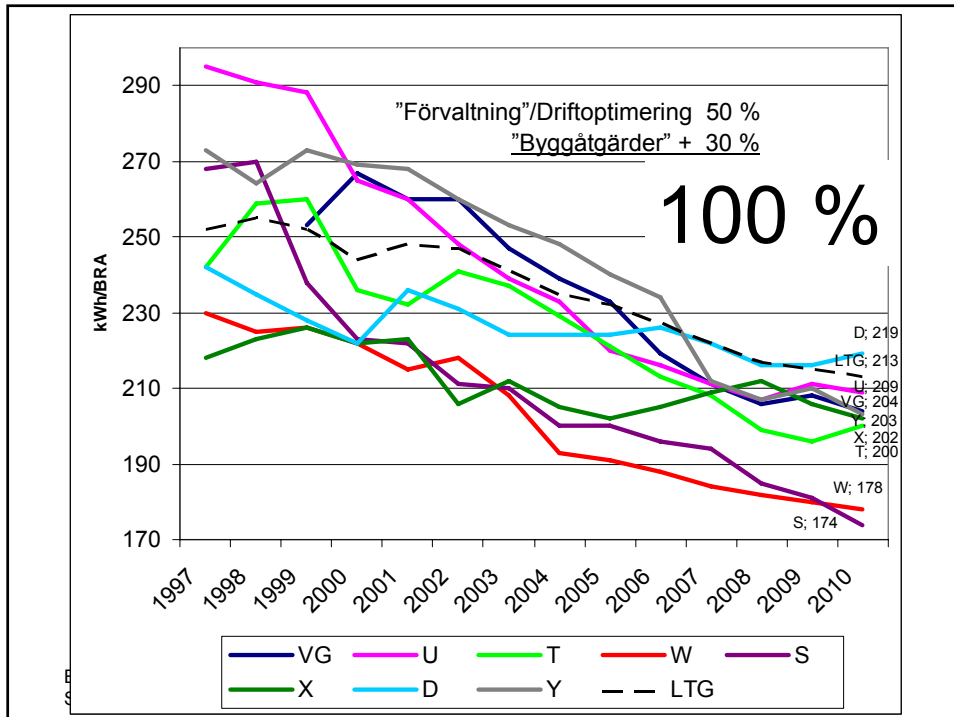
Nytt golv

Valt för förvaltningsbarhet ?

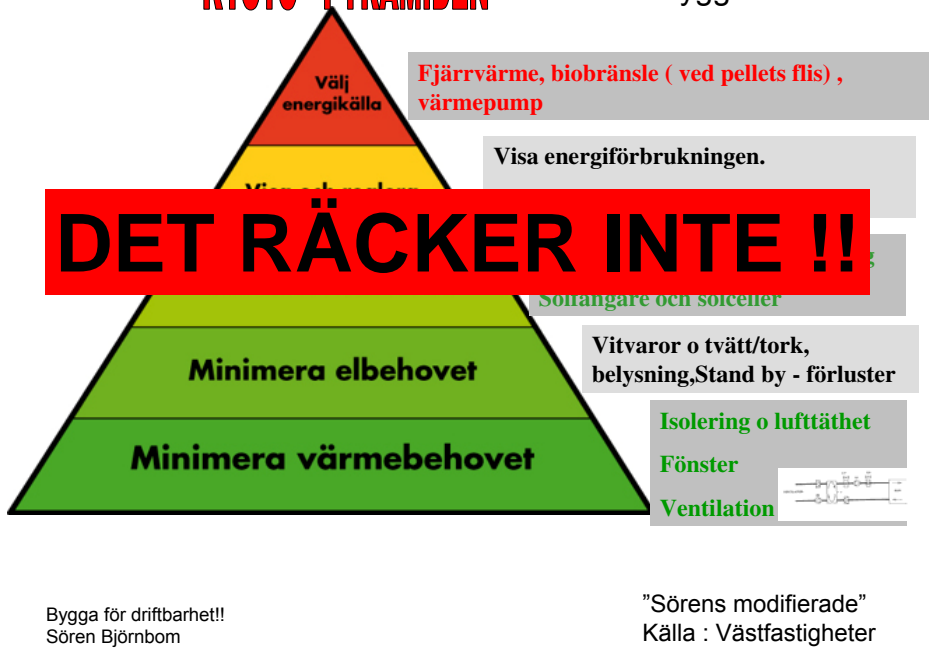

Det tycker **INTE** lokalvården !!

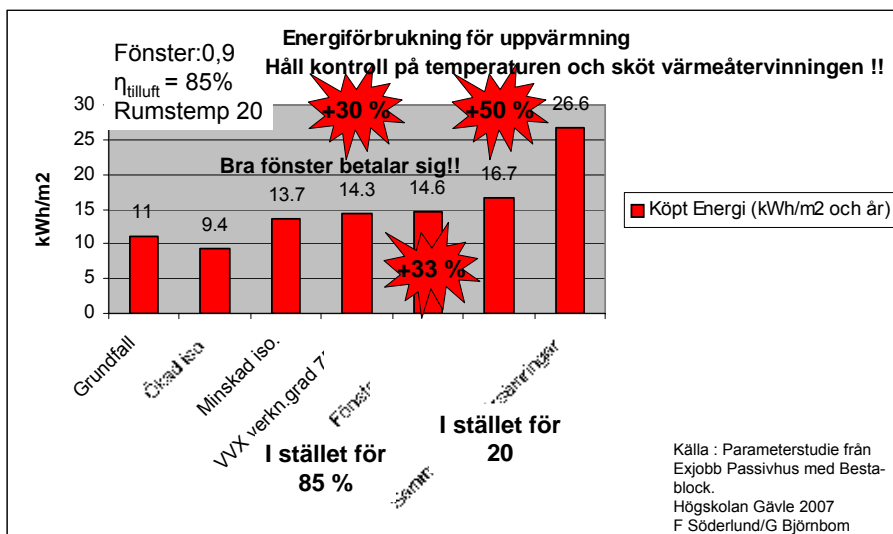
Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

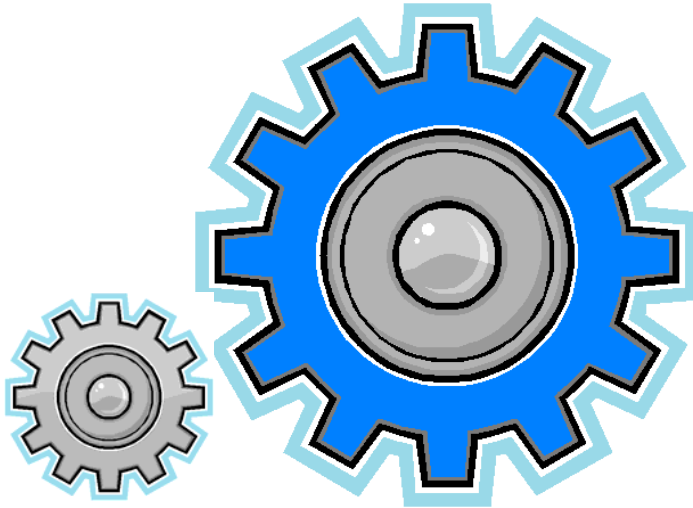
Jobba efter **KYOTO - PYRAMIDEN** när du ska bygga

SE TILL SÅ ATT DET FUNKAR OCKSÅ !!

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

Byggprocessen 2 år Förvaltningsprocessen >100 år

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

”Min upplevelse”

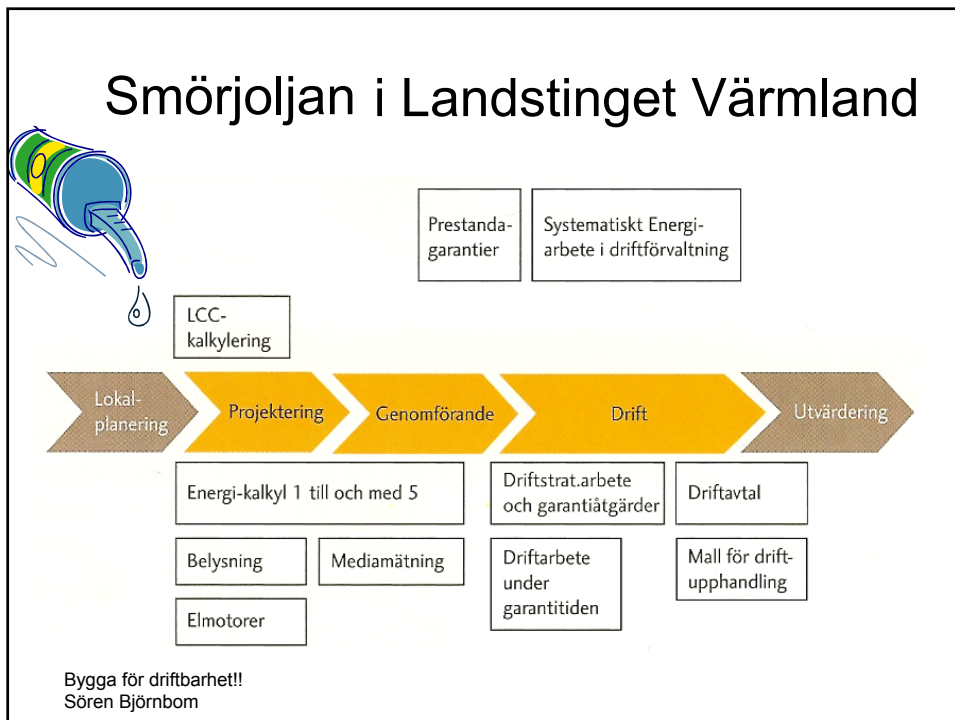
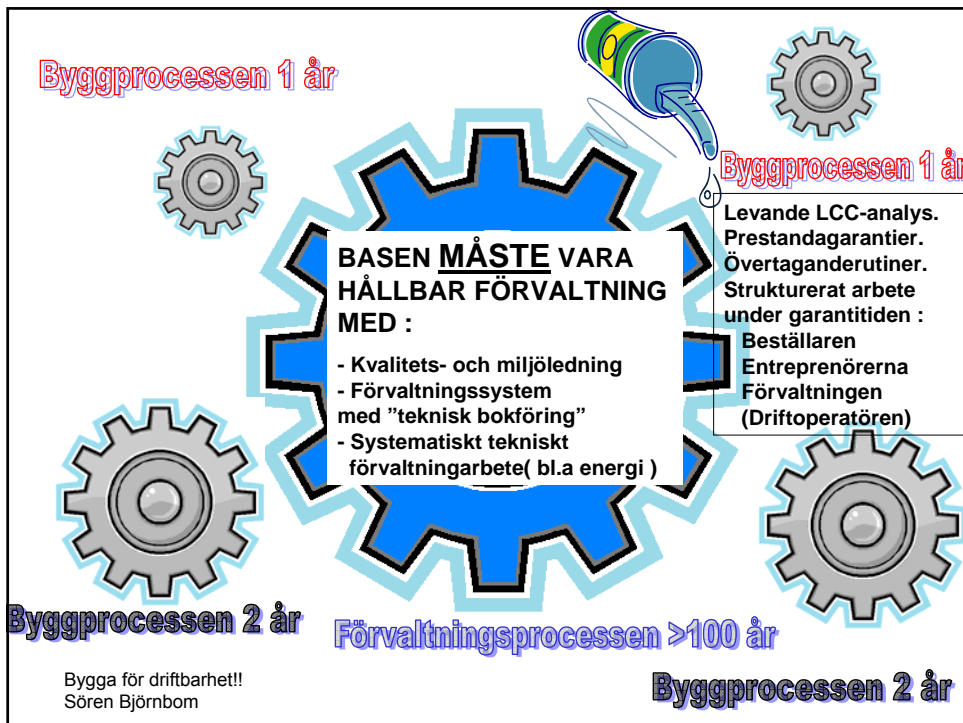
”Byggprocessen är en avvikelse i förvaltningsprocessen”

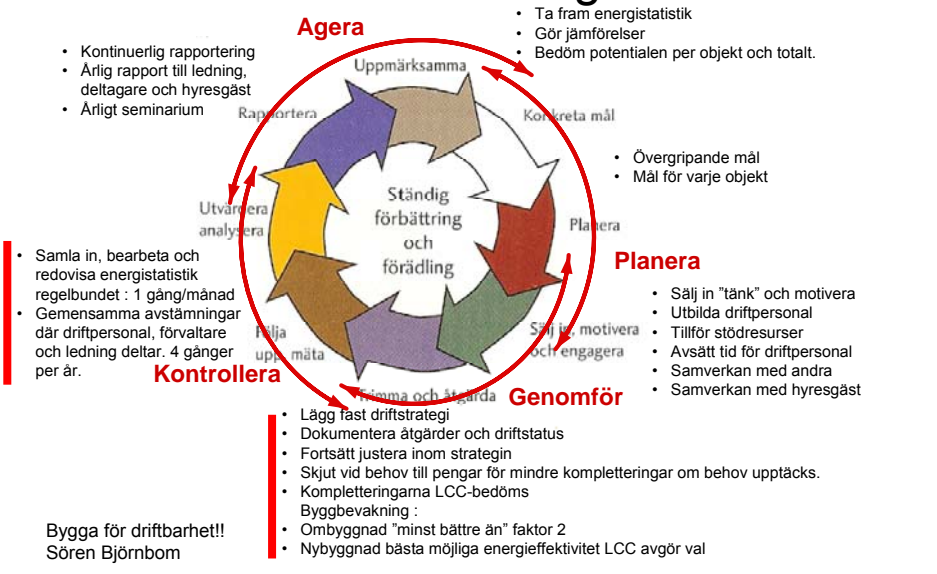
”Byggprocessen är en stafett där man **ALLTID** tappar pinnen i växlingarna !!”

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

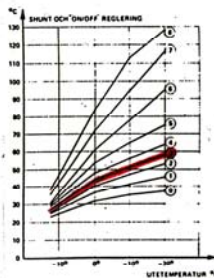
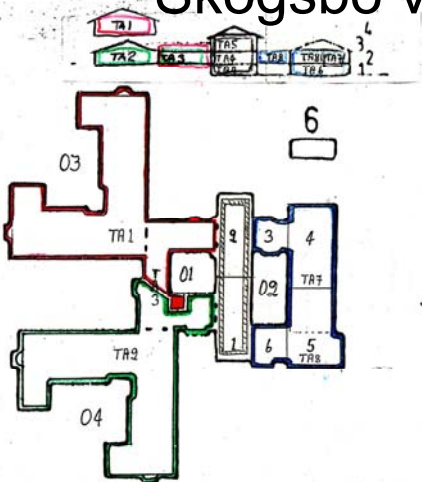
”Förvaltning: Vadå ??”

” Systematiskt Energiarbete i driftförvaltning ”:

Skogsbo vårdcentral 1983

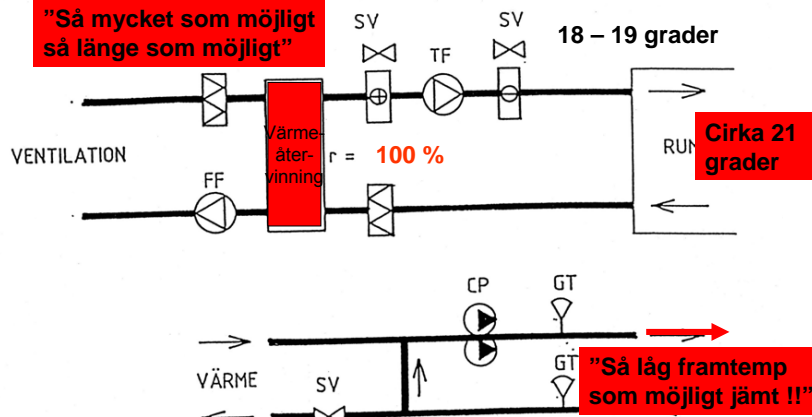

nr	SHUNT OCH ON/OFF REGLERING				
	Dim +10P	Dim 0P	Dim -10P	Dim -20P	Dim -30P
0	25	32	35	37	
1	27	36	41	45	
2	28	40	47	53	
3	29	42	49	55	
4	32	48	56	64	
5	34	54	65	76	
6	37	61	78	95	
7	42	72	93	117	
8	47	84	113	128	

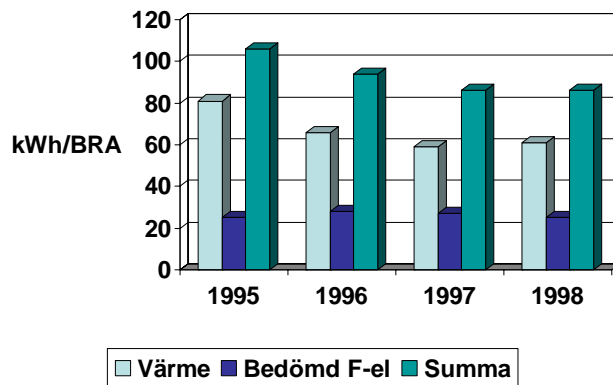
- VSA 462-03-(Rörel) Kurva: 3, Noll: -10°
- VSB 462-04-(Sovrel) " " 3, " " -10°
- VSC 462-02- del 3,4,5&6 " " 3, " " -10°
- VSD 462-02- del 1&2 " " 3, " " -15°

Samhörande värme- och ventilationssystem

DRIFTSTRATEGIN är :

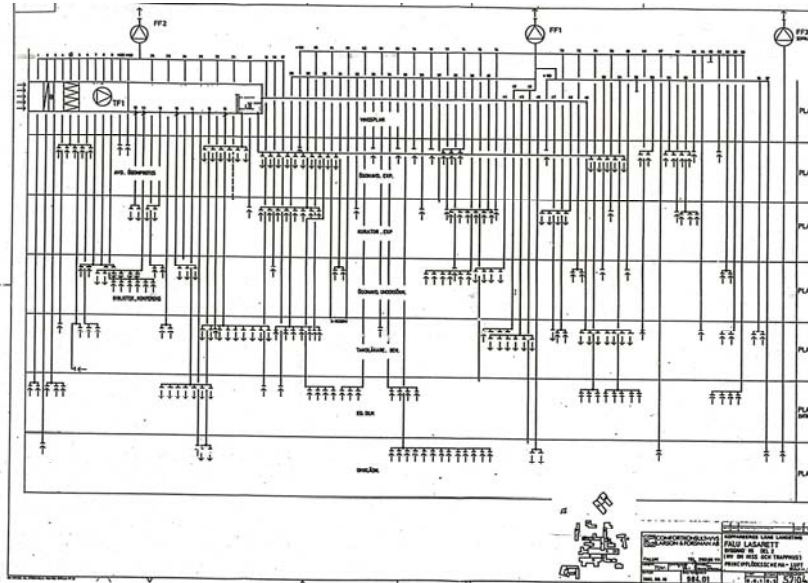
Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

- Enkel systemuppbyggnad
- Lätt att förstå
- Lätt att driftoptimera

Bygga för driftbarhet
Sören Björnbom

Hus 05 Gamla medicin Falu lasarett

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

"Nya" Gamla Medicin 1992

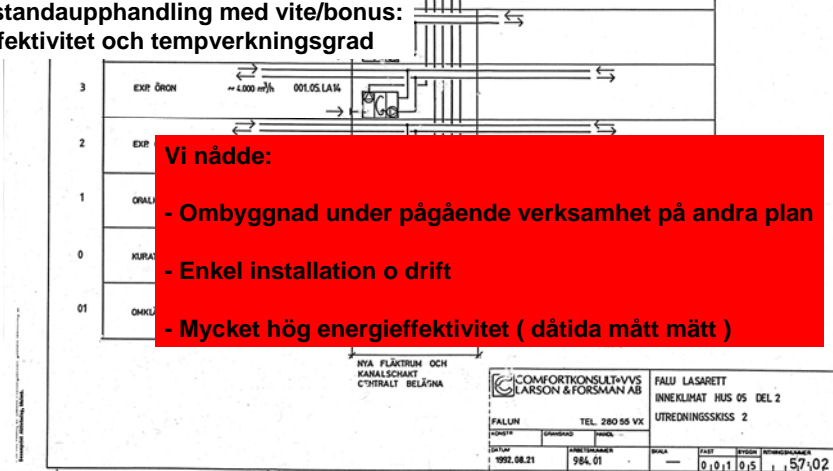
Prestandakrav:

Krav på eleffektivitet SFP 2,0 kW/m³/s
Värmeåtervinning tempvgrad 80 %

Prestandaupphandling med vite/bonus:
Eleffektivitet och tempverkningsgrad

Vi mätte:

Eleffektivitet SFP 1,6 kW/m³/s
Värmeåtervinning tempvgrad 81 %

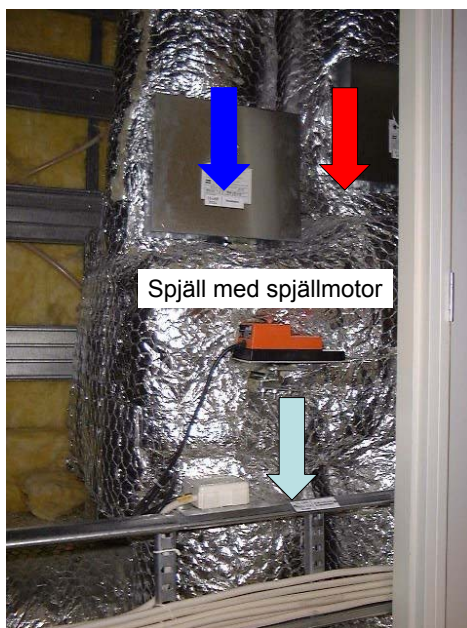

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

Bygg för förvaltningsbarhet !

- System och Energi : **Rätt ”tänk”** (eller ”tänk rätt”) för att få byggnaden och installationssystemen att funka optimalt. Tänk på **framtida ombyggnad (- er)**.
- Placera installationerna lätt åtkomliga för **service**.

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

CSK 2000 ”Första stora Partneringentreprenaden” Blandningsbox på IVA :

I de Tekniska Arbetsuppgifterna för driftoperatören som ska utföras för att bygg-garantin ska gälla står det idag :

T4.591 Blandningsboxar med flödstater

Förvaltningsobjekt:
Blandningsboxar och flödstater

Tillsyn:

Skötsel:

Enkel provning 4g/år
Rengöring och smörjning vid stor service 1g/år

Underhåll:

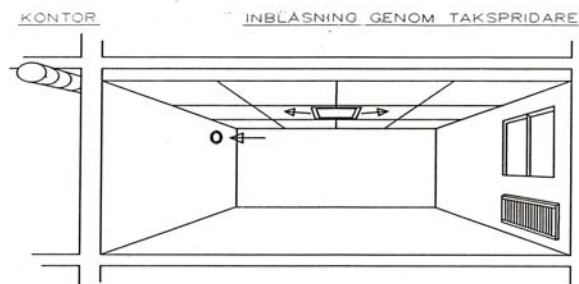
Funktionskontroll vid stor service 1g/år

**HUR FAN SKA MAN
KUNNA KOLLA
DENNA ???**

Bygg för förvaltningsbarhet !

- System och Energi : Rätt "tänk" (eller tänk rätt) för att få byggnaden och installationssystemen att funka optimalt. Tänk även på framtida ombyggnad (- er).
- Placera installationerna lätt åtkomliga för service.
- Använd **robust** "hållbar" teknik.
- **Lättskötta** installationer => Få underhållspunkter => Värdera drift o underhåll redan vid projektering och senast vid systemval.

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

FUNKTIONSBESKRIVNING

Luft tillförs via takepridare, blandas med rumsluften och förs bort via överluftdon till korridor.

FÖRDELAR

Möjlighet till kyla med stora undertemperaturer

NACKDELAR

Normalt ej individuell temperaturreglering (Elektrisk eftervärmare)

BYGGNADSKONSEKVENSER:

Normalt undertak medför 0,2-0,3 m mer i våningshöjd.

PRIS/PRISRELATION:

Bygg för förvaltningsbarhet !

- System och Energi : Rätt "tänk" (eller tänk rätt) för att få byggnaden och installationssystemen att funka optimalt. Tänk även på framtida ombyggnad (- er).
- Placera installationerna lätt åtkomliga för service.
- Använd **robust** "hållbar" teknik.
- **Lättskött** => Få underhållspunkter => Värdera drift o underhåll redan vid projektering och senast vid systemval.
- **LCCkalkylera!!!** Ta med **ALLA** kända kostnader. Byggprojektet bedömer sina kostnader. Förvaltningen bedömer sina kostnader. **Låt kalkylerna leva** genom projektet t.ex **återkommande energikalkyler**.
- **Rätt prestanda** => Handla upp med **GARANTERADE** prestanda och **MÄT** och **UTVÄRDERA** vid slutbesiktning.
- **FORTSÄTT UTVÄRDERINGEN** under garantitiden och återkoppla till konsulter och entreprenörer => Strukturera genom att under **YY "Arbeten efter slutbesiktning"** redan i förfrågan beskriva för entreprenörerna hur dom ska delta i Garantifelhantering och Driftoptimering.

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

LOCUS 2005 : Studentlägenheter

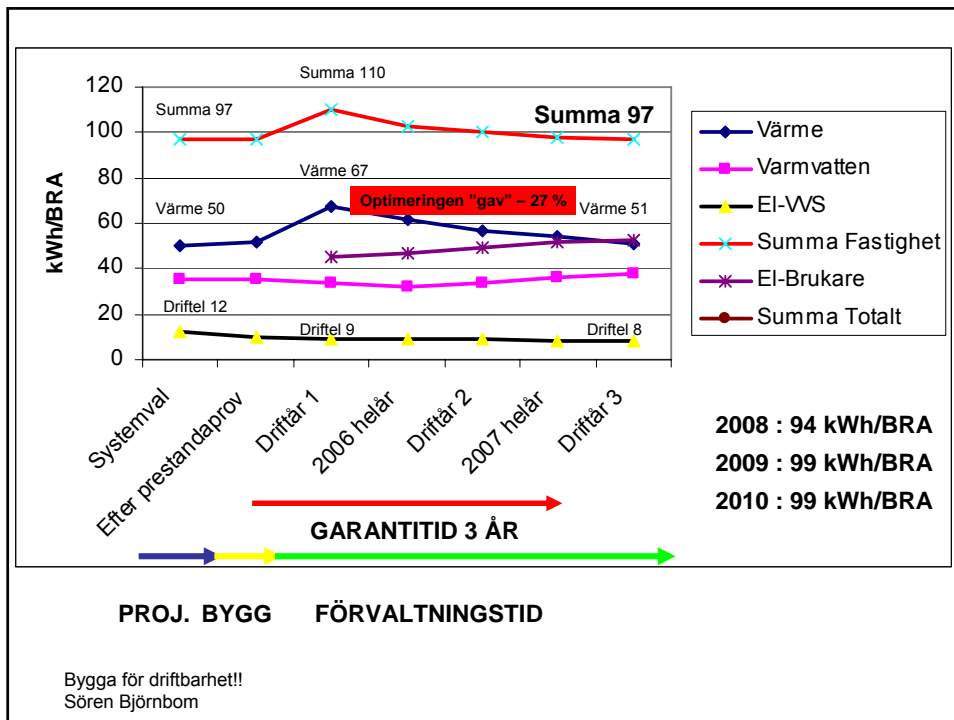
Ny luftbehandling (FTX) med roterande värmeväxlare utan tillskottseftervärme, nya fönster och litet isolering (70 mm).

**Från 210 till uthålliga mindre än
100 kWh/m² på mindre än 3 år!**

LCC – Kalkyler   LCC – Upphandling
Prestanda   LCC – Uppföljning
Garantiarbeten

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

Ett annat exempel

~~LCC - kalkyler~~   ~~LCC - upphandling~~   ~~LCC - uppföljning~~

- "Passivhusteknik"
- En hel "drös" med LCC-kalkyler
- **Efter tredje året : 83 kWh/BRA + 38%**
- ~~Utvärdering : Rutin för garantiarbeten (i efterhand EJ i upphandling)~~

- Bristerna identifierade tidigt under år 1.
 - Entreprenörerna fixar inte bristerna.
 - Beställaren inte på "tårna", saknar påtryckningsmedel och jagar inte på.
 - Det är inte färdigt än !!!!

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

Lagom stora/små greppbara system

Få komponenter med underhållsbehov

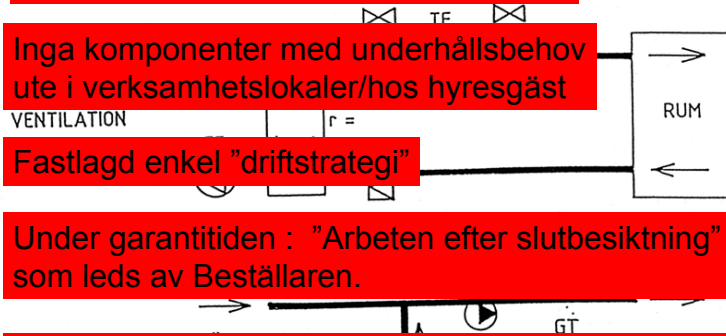
Inga komponenter med underhållsbehov ute i verksamhetslokaler/hos hyresgäst

Fastlagd enkel "driftstrategi"

Under garantitiden : "Arbeten efter slutbesiktning" som leds av Beställaren.

**Resultatet =
f (Förmågan att bibehålla "trycket")**

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

Egnellska huset i Falun

Energikalkyl (nummer 2) EFTER systemhandling 61 kWh/Atemp

Energikalkyl (nummer 3) FÖRE täthetsprovning/prestandamätningar :
47 kWh/Atemp

Värme 20 ; Fastighetsel (VVS) 13 ; Fjärrkyla 14 ; SFP 1,39 ; $\eta_{\text{tot}}=81,1\%$

Prestandaupphandling med VITE för eleffektivitet

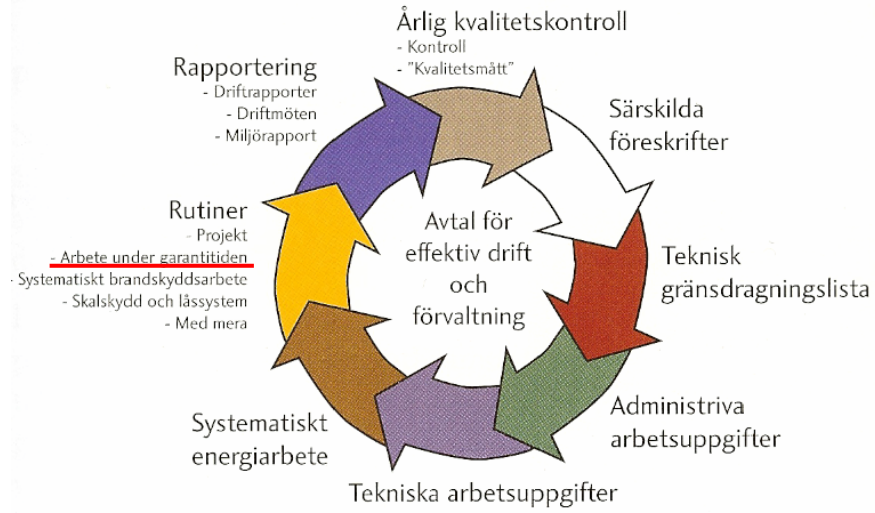
UPP TILL BEVIS!

Dagsläget :

- Slutbesiktning november/december 2011
- Täthetsprovning (- ar) utförda även "hela huset"
- Prestandamätningar ventilation (värme/eleff.) : jan 2012
- Garantiarbeten startar i januari 2012

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom

Driftavtalet

Bygga för driftbarhet!!
Sören Björnbom